

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Uredništvo in upravnštvo v Koprniku
a) ulica št. 6 — Telefon
uredništva št. 30 — Telefon
— upravnštva št. 323 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22:50
za en mesec Din 7:50

„Katoliški boljševiki“?

Že precej časa se ponavlja v izvestem delu naše javnosti neslana fraza o »katoliškem boljševizmu«. Ko je kapitalizem bil manj razvit kot je danes in je bila njegova najhujša nasprotnica socialna demokracija, so pokojnega Kreka označevali za »katoliškega socialista«; danes, ko je kapitalizem na vrhuncu, so vsi, ki hočejo človeško družbo osnovati na drugih načelih, boljševiki, pa naj imajo z boljševizmom kaj opraviti ali ne.

Krščanski socializem nima z boljševizmom nobene idejne zveze. Ni se pojavila niti še socialna demokracija, iz katere je boljševizem izšel, ko smo imeli krščanske socialiste. Med njimi imamo izrecne utopiste, imamo tudi poizkuse socializiranja družbe in celo socialistično, na kolektivističnih načelih organizirano krščansko državo v Paragvaju, ki so jo zasnovali jezuiti. Pred Marksom imamo zlasti v Franciji duhovite zastopnike krščanskega socializma.

Vsi ti možje, naj so šli še tako daleč, — odlikuje jih namreč vse brez izjeme temeljna misel, da je treba ustvariti nov družabni red — se od marksizma ostro ločijo v tem, da vsi to družbo zamišljajo na krščanski verski podlagi. Njihova vodilna misel je, da mora krščanska morala določevati ne samo zasebno, temveč tudi javno življenje. Oni tudi ne snujejo nove družbe izključno le na enem, proletarskem razredu v tem smislu, kakor da bo ta vzorna krščanska družba izšla izključno le iz gospodarsko izkoriščanih, ki imajo nujno zagospodariti, marveč mislijo, da ima ta družba iziti iz vseh brez razlike, kateri premagajo v sebi kapitalističnega duha. Kajti noben socialni preobrat ne more vsvariti boljšega družabnega reda, ako niso dani tudi moralni predpogoji, ako izkoriščani niso zmožni izvršiti več nego samo zunanji, gospodarski preobrat, ki v bistvu ne premaga duha izkoriščanja, eksploatacije in zasluživanja. Krščanski socialci poznajo odločni boj zoper kapitalizem, toda ne samo kot obrambni boj zoper kapitalistični razred in njegove izkoriščevalne metode, marveč obenem tudi kot aktivni boj zoper njegove temelje. ki so v duši, v mišljenju, ki se torej ne omejujejo samo na en gospodarski razred, marveč obsegajo celo človeško družbo. Tudi krščanski socialisti ne mislijo, da bi bilo vse doseženo že s prevratom — bodisi stopnjema, bodisi hipoma — ampak menijo, da je poglavitni duhovni, moralni preobrat, ki ima biti podlaga izpremembi zunanjega reda. Najvažnejša je moralna revolucija človeštva.

Tukaj ima krščanski socializem proti sebi dva sovražnika: kapitalizem, ki se v politiki in v kulturnem življenju odeva v konservativnem, in brezverski socializem, ki je dosegel svoj višek v boljševizmu. Reakcionarni kapitalizem in boljševizem spadata nujno skupaj; ni si mogoče misliti enega brez drugega; ona sta si krvna brata, rojena iz enega očeta: materializma. Zato stoji krščanski socializem proti obema enako v boju.

Konservativni buržuja omejuje moralo na zelo ozek krog medsebojnih človeških odnosov: moža napram ženi, otrok napram staršem itd., ne prizna je pa praktično prav nič, če gre za širše, večji krog obsegajoče moralne pravice in dolžnosti. Gospodarsko življenje je moralnega območja sploh popolnoma izobčuje: tu vlada zgolj zakon močnejšega, ki sme slabjšega izkoriščati, kolikor mu drago. Ista nemoralnost velja v bužnazni družbi in odnosih med državo in državo; ista brezugalnost v političnem življenju v državi sami. Za modernega kapitalista družba ni organizirana skupina pravnostnih poedincev, ampak »višjih živali«, kjer »najvišje« živijo na račun »nižjih«. V toliko pa pozna materialistični buržuja moralo in vero, da ji pripisuje nalogo ta družabni red stiliti; on terja od nje, da avtoriteto izkoriščevalcev brez pogoja no posvečuje, da naj delavec dela, kapitalist pa uživa sadove dela v pretežni meri, in trdi, da je ta red neizpremenljiv, vsak drugi gospodarski red pa fantazija.

Kakor se zdi na prvi pogled čudno, se boljševizem s temi temelji modernega kapitalizma popolnoma krije. Kapitalistični reakcionar uči brezpogojno avtoriteto sedanjega družabnega reda prav tako kakor boljševik to avtoriteto brezpogojno taji, to-

Kralj in vlada.

Belgrad, 11. julija. (Izv.) Vprašanje kandidatne liste za državni svet je prišlo na mrtvo točko in sicer vsled tega, ker je kralj nezadovoljen z ono četvorico kandidatov, katerih imena so bila že objavljena in jih je vlada predlagala kralju. Kralj je nezadovoljen, ker med temi ni nobenega Slovenca in Hrvata, temveč sami izraziti srbski politiki. Tudi sicer je kralj

mnenja, da bi se moralo pri sestavi ozirati bolj na zmožnost in strokovne sposobnosti, kakor pa na strankarsko pripadnost. Zato bi se morale upoštevati znane osebnosti iz Slovenije in Hrvatske. Ta najnovjši dokaz nezaupanja vladi je vzbudil v vseh krogih veliko zanimanja in komentiranja.

Težave demokratov.

Usoda dr. Žerjava. — Boj za notranlega ministra.

Belgrad, 11. julija. (Izv.) Na včerajšnji seji demokratskega kluba so razpravljali o rekonstrukciji vlade. Najpreje so prečitali resolucije slovenskih demokratov ki izražajo dr. Žerjavu zaupanje in zahtevajo, da naj dr. Žerjav ostane še dalje v vladi. Klub je o tem razpravljal in sklenil, dr. Žerjava pozvati v Belgrad, da se radi afele Jadranske banke opraviči, na kar bo šele klub mogel razpravljati o njegovi zadevi. Nato so razpravljali o zasedbi ministrstva za notranje zadeve in se je takoj videlo, da obstoja več struj, ki ima vsaka svojega kandidata, vsled česar so se zedinili, da naj Ljuba Davidovič v spo-

razumu z demokratskimi ministri določi kandidata. Ljuba Davidovič in ministri so odšli na posvetovanje in so kmalu javili, da se niso mogli zediniti in da predlagajo dva kandidata in sicer Kosto Timotijevića in Dragotina Pečica. Klub je nato glasoval in je pri drugem glasovanju dobil Pečič 34 glasov levicarjev, vsled česar je bila sprejeta kandidatura Pečica. Vprašanje pa je, kakšno stališče bodo v tem vprašanju zavzeli radikalci, ker je znano, da je Pečič velik neprijatelj radikalcev. Na vsak način bodo prav gotovo zahtevali državnega podtajnika v ministrstvu za notranje zadeve zase.

Samostojneži groze z opozicijo.

Strah pred volivnim obračunom.

Belgrad, 11. julija. (Izv.) Spor med samostojneži in vlado še vedno ni izravnani, ker se vlada sploh ne pogaja z njimi. Kakor je izvedel Vaš poročevalec, vlada njihovih zahtev ne misli sprejeti, ker so radikalci in demokrati proti temu, da bi se gradile v Sloveniji še kake nove železnice, češ, da imajo Slovenci že itak dva izhoda na morje in sicer preko Trsta in Reke, ki bosta v trgovski pogodbi z Italijo oba zagotovljena. Če bi v slučaju, da vlada zahtev samostojnežev ne sprejme,

minister Pucelj podal ostavko, so radikalci in nekateri demokrati mnenja, da naj se ta takoj sprejme, obenem pa naj se zahteva tudi odstop dr. Vošnjaka, poslanika v Pragi. Kakor se govori v parlamentarnih krogih, so samostojneži izzvali ta spor zato, da bi mogli oditi v opozicijo, misleč, da bodo s tem okrepili svoje popolnoma omajano stališče med ljudstvom. — To upanje pa je jalovo. Na dan volitev bodo videli, kako ljudstvo sodi o njih.

Ameriško posojilo.

Belgrad, 10. julija. Finančni odbor je nadaljeval razpravo o ameriškem posojilu. V imenu Jugoslovanskega kluba je govoril proti posojilu posl. Dulibić. Naglašal je med drugim, da bodo neugodni pogoji tega posojila našo valuto le oslabil. Tudi posojilodajalci sami bodo skušali pritiskati na našo valuto, da bi tako dobili za svoje dolarje čim več dinarjev. 25 milijonov dolarjev, ki jih dobimo, znaša danes 560 milijonov dinarjev, po lanskem kursu pa bi znašalo samo 280 milijonov dinarjev. Danes so sploh najneugodnejše razmere za najetje velikega posojila in za gradbe ter nabave. Lahko bi še počakali. Sploh bomo od 25 milijonov dolarjev dobili dejansko samo 10 milijonov, od ostalega bomo izbili na kurzu 3 milijone, na izplačilu obresti za prvo leto, ki se takoj odtegnejo, 2 milijona in na provizijah ter drugih stroških 1 milijon dolarjev.

Dalje je govoril proti posojilu poslanec Stanovnik, ki je naglašal, da ima to posojilo koristiti samo enemu delu države, dočim se za druge dele vlada ne briga. Vprašanje bivših vojnih posojil je še vedno nerešeno, 20 odstotni odtegljaji o priliki žigosanja še tudi niso plačani. Slovenija potrebuje progo Črnomelj-St. Janž, ljubljansko barje je še neregulirano. — Proti posojilu sta govorila tudi poslanca Gjonović in Nedeljković.

SMRTNE OBSODBE V RUSIJI.

Pariz, 10. julija. (Izv.) »Temps« poroča iz Rusije, da je sovjetska vlada sklenila, počakati še z izvedbo smrtnih kazni zoper obsojene duhovnike.

PADEC MAŽARSKE KRONE.

Budimpešta, 10. julija. (Izv.) »Acht-uh-Abendblatt« objavlja izvajanja finančnega ministra Kallaja o padcu mažarske krone, ki ga skoraj izključno pripisuje kot posledico naglemu padanju nemške marke. Gospodarski položaj Mažarske se v splošnem ni poslabšal in ker kaže letina zadnje dni veliko boljše, ni posebnih vzrokov, da bi mažarska krona izgubila še bolj na svoji vrednosti. Vlada bo napela vse sile, da postavi mažarsko krono na trdno podlago.

Sladkorni oderuhi.

Češki sladkor je blago, ki po ma skoro konkurence, posebno v podonavskih deželah ne. Ta ugodni položaj češki sladkorni kapitalisti neusmiljeno izkoriščajo. Ni jim dovolj, da že začetkom kampanje nastavijo kolikor mogoče visoke cene, marveč te cene še ob vsaki priliki zvišujejo. Tako so še pred kratkim znova zvišali ceno za 2 K čsl. pri kilogramu, češ, da imajo le še malo zaloge. Za zvišano ceno so pa naši trgovci dobili sladkorja, kolikor so ga hoteli. Ob takem roparskem izkoriščanju položaja ni čuda, da je Češka družba za sladkorno industrijo zaključila zadnje poslovno leto (30. junija t. l.) s sijajnim uspehom. Po dosedanjih računih bo družba izplačala po 150 čk kilograme na delnico! A preko tega bodo še ostali mnogi milijoni za razne zaklade. Tako umeva kapital svojo nalogo celo v češkoslovaški republiki, kjer se kaže drugače za moderne socialne ideje dokaj več zmisla nego marsikje drugod. Kapital je pač volk, ki nikoli in nikjer ne menja svoje narave.

Komunistični poslanec Djaković obsojen.

Dne 8. julija se je končala razprava proti poslancu Djakoviću. Ves dan so trajali govori državnega pravdnika, obtoženca in njegovega zagovornika dr. Pavičiča. Državni odvetnik je v več ur trajajočem govoru orisal program boljševikov in komunistov, ki ga je označil kot nekaj nemogočega. Zato da se komunizmu ni priključil noben človek, ki zna kritično gledati, temveč samo ljudje, ki so hoteli bolj živeti. Razlagal je protidržavno delovanje komunistov pri nas, vsled česar je prišlo do obznane in pozneje do zakona za zaščito države. Dejal je, da je sicer obtoženi deloval po večini iz fanatizma, vendar je kljub temu za svoje propagandistično delovanje odgovoren in se naj zato obsodi. Za njim je govoril poslanec Djaković, ki je branil komunistične ideje in dejal: Gospod državni pravdnik prav lepo pravi; kako skrbi država za splošno korist. To delamo tudi mi, ki zahtevamo, da delo pripada delavcu. Svoje ideje propagiramo brez nasilja in nikogar ne silimo, da naj stopi v našo stranko. Smo proti vsakemu prelivanju krvi, kakor je bil tudi Kristus. Koliko se je pač krvi prelilo, preden se je krščanska vera razširila po vesoljnem svetu, vendar zato nihče ne bo dolžil Kristusa.

Poudarja, da se ni nikdar pregrešil proti zakonu, ker ni nikoli pozival ljudstva na odpor proti državi in zakonu. Govori o parlamentarizmu pri nas in navaja razne argumente proti ustavi, ki jo sedaj vlada čisto krši, kadar ji gre to v račun. Kritizira postopanje s komunističnimi poslanci, od katerih je on enajsti, ki so ga pognali pred sodnijo. Ne čuti se krivega, ker je v času največjega preganjanja delal za bedno delavstvo in zato mirno pričakuje sodbe.

Zagovornik dr. Pavičič je na podlagi dr. Trumbićevega govora v parlamentu ostro obsodil postopanje vlade, da se velik del državljanov obsoja in naziva protidržavnim. Dolžiti eno stranko, ki ima na ureditve države drugačen idejni pogled, je povsem nepravilno ker je mnogo strank, ki imajo z ozirom na formo države in na vladanje povsem druge poglede kakor vladne stranke. Končno je s pravnega stališča pobijal obtožnico kot popolnoma neutemeljeno in predlaga oprostitev.

Po dolgem posvetovanju je predsednik dr. Medaković razglasil sodbo: Djuro Djaković je kriv zločina proti očetnjavi po § 90-II. in se obsodi na deset mesecev zapora, v katero kazni se vračuna 9 mesečni preiskovalni zapor.

Državni odvetnik in zagovornik sta se pritožila.

Današnja predborza.

Zagreb, 11. julija. (Izv.) Pešta 24, Berlin 67 do 68, Italija 15.10 do 15.20, Newyork 333, Pariz 27.10, Praga 800, Dunaj 1.36, Zürich 65.

Zürich, 11. julija. (Izv.) Berlin 1.00, Holandsko 203, Newyork 23.75, London 23.21, Pariz 41.40, Italija 23.30, Praga 12.00, Zagreb 1.55, Sofija 3.45, Varšava 0.095, Dunaj 0.0225, n. a. króna 0.0250.

Agitirajte za »Novi čas«

Politični dogodki.

+ Sami med seboj. Minolo nedeljo se je v Ljubljani vršil zbor zaupnikov JDS za ljubljansko oblast. Na zbor so bili vabljeni in so prišli samo mladini. Dr. Kukovec in dr. Žerjav sta imela torej lahko stališče in lahko delo. Zbor je kajpada sklenil resolucije, ki izrekajo mladinom priznanje, starinom pa za njihovo »nedisciplino« o priliki raznih mladinskih afer — grajo. Resolucij je osem in v zadnji se spominja mladini tudi delavstva in pravijo, »da naj se delavstvo podpira tudi v njegovem gmotnem stremeljenju, kjer gre za pravično plačilo dela.« Drugače pa naj se delavstvo ne peča s politiko — razen seveda, če hoče služiti demokratičnim mladinom. Demokratiški mladinski recept za delavstvo vprašanje je torej zelo enostaven. — V odbor »koncentrirane« in »konsolidirane« demokratiške stranke so bili izvoljeni: dr. Gregor Žerjav za predsednika, dr. Dinko Puc, Ciril Pirc, Josip Turk in Luka Jelenc kot podpredsedniki, Anton Jug in dr. Jos. Klepec tajnika itd. V odboru ni niti enega starina. »Narode« pa v polemiki proti »Jutru« ugotavlja, da »Jutro« in gospoda okoli njega še ne predstavljajo demokratiške stranke. Zdaj ne vemo, kje je pravzaprav demokratiška stranka?

+ Narodna skupščina je v seji 10. t. m. mela dalje proračunsko razpravo. Govoril je med drugimi radikalec dr. Velizar Janković, ki je kritiziral vladno finančno politiko in rekel, da je proračun v izdatkih neresničen. Za ravnotežje je nujno treba novih neposrednih davkov.

+ Razdor v demokratiškem parlamentnem klubu. Srbski demokratiški poslanec Angelinović je v »Belgrajskem Dnevniku« priobčil članek s podpisom, v katerem poziva na združitev vse tiste, ki so za to, da se v državi uvede polna enakopravnost tako v pravicah kakor v dolžnostih. Pod tem geslom naj se združijo vsi, ki se ne strinjajo ne s Pribečevićem ne z Radićem. V demokratiški stranki torej nevarno poka na vseh straneh.

+ V Rusiji se pripravlja prevrat? »New York Herald« je vrgel v svet senzacionalno poročilo, da se v Rusiji pripravlja monarhistični prevrat. Gibanje vodi ba je general Brusilov, car pa naj bi postal veliki knez Nikolaj. Za stvar je pridobil velik del rdeče armade, razen tega je pripraviljenih v vzhodni Rusiji mnogo vstaških organizacij. Monarhisti računajo tudi na Wranglovo pomoč.

Dnevni dogodki.

— Dr. Korošec je za delj časa odpotoval v Nemčijo. Vrne se po orlovskih slavnostih v Brnu, katerih se udeležil na povratku iz Nemčije preko Češkoslovaške.

— Duhovne vaje za akademike in abituriente v zavodu sv. Stanislava (St. Vid nad Ljubljano) se bodo začele v soboto 15. t. m. ob 6. uri zvečer in trajale

tri dni; sklep bo v sredo 19. t. m. zjutraj. Vodil jih bo g. prof. dr. Kotnik. Udeležence prosimo, naj se zberejo v soboto vsaj do 5. ure popoldne v zavodu.

— Za uradnike in njihove zahteve je pri ministru Trifkoviću posredoval poslanec Gostinčar. Urgiral je službeno pragmatiko z izpremembami, ki jih je predlagala osrednja uradniška zveza za Slovenijo. Zahteval je, naj se ukinejo vse točke zakona o draginskih dokladah, ki so na škodo javnih uslužbenecv.

— Spominsko ploščo dr. Janezu Meningerju, slovenskemu pisatelju in buditelju, so minolo nedeljo na slovesen način odkrili na njegovi rojstni hiši v Brodu pri Bohinjski Bistrici.

— Izgubljene obveznice predvojnih avstro-ogrskih posojil, postopanje za njih nadomestitev. Finančna delegacija objavlja uradno: Po razpisu finančnega ministrstva z dne 1. julija 1922, D br. 12836 je v slučaju, da se je kaka obveznica predvojnih avstro-ogrskih državnih posojil izgubila ali sicer uničila, pa to želi lastnik nadomestiti, postopati tako-le: Po izvršenem amortizacijskem postopanju, ki naj se uvede pri pristojnem sodišču, je z overenim prepisom sodniškega sklepa zaprositi: a) glede avstrijskih pri generalni direkciji državnih dolgov na Dunaju I., Singerstrasse; b) glede ogrskih obveznic pri madžarskem finančnem ministertvu v Budimpešti, za potrdilo, da dosedaj niso bile izdane nove obveznice niti ne izplačane obresti od časa izdaje sodniškega sklepa dalje. To potrdilo se bo smatralo kot originalna obveznica in naj se predloži generalni direkciji državnih dolgov v Belgradu radi žigosanja.

— Davek na vojne dobičke za l. 1920. Te dni izide v Uradnem listu zakon o davku na vojne dobičke za leta 1914—1920 z dne 17. februarja 1922, s katerim je zakonodajni odbor narodne skupščine v seji z dne 24. decembra 1921 dopolnil in izpremenil začasni zakon z dne 6. aprila 1920 Ur. list št. 173 iz 1920 ter prilogo 5 fin. zakona za leto 1920—21 Ur. list št. 436 iz 1920 ter hkratu razširil pobiranje davka na vojne dobičke tudi na leto 1920 v isti izmeri, kakor se je pobiral za leto 1919. Preden se je pa ta zakon objavil, je narodna skupščina v seji dne 28. februarja 1922 določila za odmero davka na vojne dobičke za leto 1920 izjemna določila, ki jih vsebuje čl. 3 b zakona o proračunskih dvanajstlinah za meseca mare in april 1922 Uradni list št. 56 iz 1922. Da ne nastanejo v tem oziru nesporazumljenja, se davčni zavezanci opozarjajo, da se bodo davčna oblastva ravnala pri odmeri davka na vojne dobičke za leto 1920 po določenih zakona o davku na vojne dobičke z dne 17. febr. 1922, ki se objavi te dni v Ur. listu, le toliko, kolikor niso ta določila izpremenjena z določili čl. 3 b zakona o proračunskih dvanajstlinah za meseca mare in april 1922 odnosno čl. 6 zakona o proračunskih dvanajstlinah za maj in junij 1922.

— Čuden način pkušenegega samomora. V Belgradu si je hotel čevljar Ilija

Nikolič na čuden način vzeti življenje. Najprvo se je napil, nato pa se je začel obdelavati s čevljarjskim nožem. Zadal si je eno rano v stegno in eno v ledja. Prepeljali so ga v bolnico. Izjavil je, da se je hotel usmrtiti radi prepira v družini in posebno radi hudega jezika svoje tašče. Zanimivo je pri tem to, da je mož, ki se je radi jezika svoje tašče hotel usmrtiti, gluhonem!

— Boječ državni pravdnik. O priliki razprave, ki se je v Sarajevu vršila proti bivšemu komunističnemu poslancu Juriju Djakoviću, je bilo treba prebrati nekaj stavkov iz komunističnega koledarja »Borba«, ki je izšel v Sarajevu in ki je vedno naprodaj v knjigarnah. Državni pravdnik je predlagal, naj se za časa čitanja teh stavkov odstranijo poslušalci, češ da noče, da bi se v sodni dvorani vršila agitacija za komunistične ideje. Izvrstno!

— Otrok utonil. Dne 27. junija popoldan je bila viničarka Ana Plemenčič v Vuzmetineh, okraj Ormož, v vinogradu zaposlena. Svoja dva mlajša otroka je dejala doma v posteljo spat, dočim je vzela 3 letno hčerko Kristino seboj v vinograd. Tam je delica na tleh zaspala. Ko je mati čez nekaj časa šla gledat če še spi, je zapazila, da je otrok izginil. Vsa prestrašena se je podala otroka iskat. Po dolgotrajnem iskanju pa je potegnila z grabljami dete mrtvo iz 400 korakov od stanovanja oddaljene mlake.

— Pobegla učenka. Cetin Frida, rojena l. 1907 v Celovcu ter pristojna v Mariboru, samska, učenka, je odnesla z doma (t. j. iz Maribora) od svojih starišev svojo železniško legitimacijo, poselsko knjižico izstavljeno v Mariboru, 1 pleteno košaro z obleko, perilom, 4 pari čevljev in posteljnim perilom; domnevno je odšla v Ljubljano. Imenovana je majhne močne postave, okroglega obraza, temnokostanjevih las, temnih oči, zdravih zob, nosi navadno pepita obleko, črne visoke čevlje, črne nogavice, govori le nemško in malo slovensko.

— Na Dunaju draginja strašno raste. 1 kg mesa stane že 10.000 kron. Zadnje dni je tudi cena jajcem jako poskočila. Rastoča draginja na dunajskih trgih in v trgovinah silno vznemirja posebno uradniške in delavske družine. Mestni očetje so sklenili, da se zviša voznina na tramvaju s 150 na 260 kron za navadno vožnjo.

— Draginja na Dunaju. Nekdo, ki je te dni bival na Dunaju, je pokazal plačilni listek za svojo večerjo v neki dunajski restavraciji. Račun je sledeči: piška 5000 K, solata 800 K, 2 kruha 240 K, četrt litra vina 800 K (liter je tedaj po 3200 K), skupaj 6840 K. V našem denarju bi stalo to okrog 100 naših kron.

— Nedostopni Mont Everest. Kakor poroča »Daily Telegraph«, bo ekspedicija, ki je namenjena na Mont Everest, primorana vrniti se, preden bo prišla na vrh nebotične gore. Hribolazci so prišli sicer že 8260 m visoko (manjka jim samo še nekaj stotin metrov do vrha), ampak ne morejo več naprej niti s kisikovimi aparati.

Ljubljanski dogodki.

Ij Kar je preveč, je preveč. Prejeli smo: Svojas smo imeli naredbo, ki je prepovedala kinematografom vsako kričečo, na plitkost in nizke nagone preračunjeno reklamo. Posebno so bile prepovedane vse take reklamne slike. Nato smo imeli nekaj časa mir pred reklamnimi neokusnostmi kinov. Toda ne dolgo. Polagoma se je naredba pozabljala in na reklamnih deskah so se začele zopet pojavljati razne kinematografske slike, najprej bolj diskretne, potem pa vedno predrzneje. Danes pa je Ljubljana zopet prepleljena od enega konca do drugega s pravimi bušmanskiimi slikami, ki so preračunjene na najnižje instinkte neizobražene mase. Tu vidimo ogabne prizore razpaljenih živinskih strasti, ki so kolikor mogoče kričeče izražene v kretnjah in spačenih obrazih naslikanih oseb. Prav te dni se nam z vseh vogalov reži slika, ki nam kaže spačeno žensko, vihtečo nad drugo nož! Tu se pač vse neha. Ako sme dobičarska podjetnost na tako nesramen način, pred očmi cele javnosti, izkoriščati neizobraženost mas in špekulirati na njihove najnižje instinkte, potem sploh nimamo pravice zahtevati, da se zločinci kaznujejo in preganjajo, pravstvena policija in policija sploh naj se odpravi. Kajti to je čudna morala in čudna pravica, ki slabičem nastavlja pasti, jih mami v zločin, potem jih pa kaznuje. Če smo bušmani, bodimo bušmani! Če pa nismo, potem ne dovoljujmo, da bi nam grda dobičarska pohlepnost s svojo nesramno reklamo dajala tak videz. Dan za dnevom doživljamo strašne sadove kinematografske »umetnosti« med mladino, a nihče se ne zgane, da bi temu napravil konec. Ako imamo kako oblast in kak forum, ki ima skrbeti za javno blaginjo, potem naj stori svojo dolžnost in napravi red! Kinematografi naj nehalo biti visoka šola za zločine in pravno propadlost ali pa naj izginejo. Če javna oblast nima toliko moči, da bi par dobičarskih ljudi zavrnila v prave meje, je sploh treba ni.

Naša društva.

d Orel v Horjulu priredi v nedeljo, dne 16. julija popoldne ob treh odsekovo javno telovadbo na vrtu posestnika Jakoba Logarja v Horjulu. Pri prireditvi bo sviral orlovska godba iz Mengša. Ljubljancem se nudi prav prijetna prilika za izlet v Horjul, ker je ugodna zveza z vrhniškimi vlakom, ki odhaja po 1. uri iz Ljubljane in pride okoli 2. ure na Drenovgrič odkoder je eno uro pešpoti do Horjula. Zvečer odhaja vlak z Drenovgriča ob tri četrti na 9. uro. Vabimo vse domačine, okoličane in Ljubljance, da posetijo v čim večjem številu našo orlovsko prireditev, ki bo proslava petnajstletnice odsekovga obstoja.

Odgovorni urednik Jožef Rutar.
Izdaja konzorcij »Novega Casca«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

„Gazela“
„Gazela“
„Gazela“
„Gazela“

milo se peni kot najboljšje toaletno milo,
milo je visoko procentno in zategadelj štedljivo
v porabi.
milo je popolnoma neutralno, torej perilu ne
škoduje.
milo je v ceni brez konkurence.

Za pleskarska in ličarska dela

se najtopleje priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini

☞ Tone Malgaj ☞

pleskar in ličar :: Ljubljana :: Kolodvorska ulica 6.

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TREO

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10
Telef. inter. št. 103. Ustanov. leta 1850.
se priporoča za vse vrste
ter izvršuje načrte in proračune.

Sveže telečje meso

po 40 K kg je naprodaj
na stojnici **Franc Krašovec**
šolski drevored.

P. MAGDIČ, LJUBLJANA, nasproti glavne pošte.

Redka prilika:

Mehki ovratniki á K 12.— (Din 3.—).

Izvrstne srajce enobarvaste v lepih barvah

Paspoal K 290.— (Din 72-50).

Tunel.

85

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Glava mu je začela naglo misliti. Imel je petisoč dolarjev v žepu. Ž njimi bi lahko daleč prišel Hotel je bežati. Allan ga ne ujame. Ozrl se je — daleč naokoli nikogar. Posrečilo se mu je torej, da se je otrešel Allanovih detektivov. Ta zmaga ga je poživila in začel je naglo delati. V neki brivnici si je dal ostriti brado, in ko je brivec vršil svoje delo, je on luhtal svoj načrt za beg. Nahajal se je na Kolumbovem trgu. Sklenil je, da se popelje s podzemeljsko železnico do dvosloste ceste, da nekoliko pojde peš ter potem sede v katerikoli vlak.

Deset minut pred šestjo je zapustil brivnico. Kupil si je še cigar in sedem minut pred šestjo je stopil k podzemeljski železnici navzdol.

V svoje presenečenje je zagledal na peronu postaje na Kolumbovem trgu med čakalci nekega znanca, sopotnika zadnje prekomorske vožnje. Mož ga je celo pogledal, toda — zmaga! — ga ni spoznal! In vendar je s tem možem dnevno igral poker v salonu za kadilce.

Na notranjem tiru je zarožljaj ekspresni vlak ter napolnil postajo z ropolom in vetrom. Woolf je postal nezadovoljen ter pogledal na uro. Pečl minul!

Nenadoma pa ni mogel več najti prejšnjega potnika. Ko se je ozrl, ga je videl stali za svojim hrbtom zatopljenega v branje Herald. In istočasno je Woolf ohromel na vseh udih. Strašna misel se je zbudila v

njem! Če je bil ta potnik eden izmed Allanovih detektivov, ki ga je zasledoval že — od Cherbourga —? Manjkalo so še tri minute do šestih. Woolf je napravil par korakov na stran ter skrivaj pogledal potnika. Oni je mirno bral dalje, toda v listu je bila luknja in skozi to luknjo je strmelo ostro oko!

V strašni srčni stiski se je S. Woolf zazrl v to oko. Minilo je! V tem hipu je pridrvel vlak in S. Woolf je v grozo čakalcev skočil na tla. Neka roka z razprtimi prsti je segla za njim.

S. Woolf so dve minuti pred šestjo zmlela kolesa podzemeljske železnice in pol ure potem je bil že ves New York poln razburjenega vpilja.

»Extra! Extra! Here are you! — Evo Vam! Hya! Hya! All about suicide of Banker Woolf! — Vse o samomoru bankirja Woolf! All about Woolf! — Vse o Woolf!« Prodajalci časopisov so divjali kakor divji konji in na cestah, ki jih je danes Woolf prehodil, se je razlegalo njegovo ime.

»Woolf! Woolf! Woolf!«
»Woolf prerezan na tri dele!«
»Tunel je požrl Woolfa!«
»Woolf! Woolf! Woolf!«

Vsako je videl tisočkrat in tisočkrat njegov 50 PS-ski voz drvel po Broadwayu s srebrnim zmajem, ki je brnel kol prekomorski parnik. Vsako je poznal njegovo kodrasto bivolsko glavo. S. Woolf je bil del New Yorka in zdaj je bil mrtev! S. Woolf, upravnik največjega premoženja, ki ga je sploh kdaj imel človek v rokah! Sindikatu prijazni listi so pisali: »Nesreča ali samomor?« Sovražni: »Najprei Ras-

mussen! — Zdaj Woolf!«

»Woolf, Woolf, Woolf!«

Prodajalci listov so lajali ime ter izsopevali oblake sopare na megleno cesto. Slišalo se je kakor hripavo zavijanje volkov, ki tržijo svoj plen.

Allan je izvedel za strašno Woolfovo smrt pet minut po dogodku. Detektiv je govoril z njim po telefonu.

Vznemirjen, nezmožen za delo je hodil po svoji delavnici gorindol. Ceste so bile polne megle in le nebotičniki so štrleli iz meglenega morja. Zahajajoče sonce jih je mrklo obsevalo. New York je besnel in tulil v globočini: škandal je bil v lekul! Šele čez dolgo je mogel govoriti z načelnikom tiskovnega urada in začasnim vodjo finančnega oddelka. Celo noč ga je preganjal zadnji Woolfov izraz, kako je kot mrlič loveč sapo ležal v stolu...

»To je tunel!« si je dejal Allan. Čutil je, da ga nesreča in nevarnost obdajata; zeblo ga je. Videl je prihajati obupen čas. »Zdaj bo trajalo leta!« je mislil ter hodil brez spanja gorindol.

Zaradi Woolfove smrti so to noč tisoči bdeli. Ko se je usretil Rasmussen, so ljudje postali nervozni, Woolfova smrt pa je prestrašila ves svet. Sindikat se je majal! Vse velike banke na svetu so bile z milijardami udeležene pri tunelu, industrija z milijardami, ljudstvo doli do prodajalcev časopisov z milijardami. Razburjenje je mrzlično treslo od San Franciska do PETERSBURGA, od Sidneya do Kapslada. Tisk vseh kontinentov je to skrb podpihoval. Sindikatovi papirji niso padali, temveč leleli Woolfova smrt je bila začetek »velikega potresa«.